

Ellaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Ellaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

Egon Eiermann er den største arkitekt og designer, som de færreste har hørt om. Selvom den tyske formgiver er anerkendt i hjemlandet for sin indflydelse på det 20. århundredes arkitektur og design, så står han i skyggen af samtidige som Charles Eames og Arne Jacobsen. Det er synd. Du vil gerne lære Eiermann at kende.

TYSKERNES ARNE JACOBSEN

Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

“Eiermann lavede ting om, igen og igen, indtil han var tilfreds. Det koster tid og penge. Men Eiermann var ligeglad med tid og penge.”

ANNEMARIE JAEGLI,
DIREKTØR BAUHAUS MUSEET
I BERLIN

Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

På afstand lignede han en galning, som han stod der i auditoriet med et stykke kridt i hver hånd og skitserede modeller på tavlen med begge hænder samtidig. Som en astrofysiker fordybet i kortlægningen af en galakse, han lige havde fundet. Den elasteligt klædte underviser – altid iført jakke og slips og gerne med en smøg i mundvigen – havde for mange idéer i hovedet, der skulle ud. Nu. No wonder, at de arkitekturstuderende ved Technische Hochschule i Karlsruhe havde svært ved at følge med.

– Der var fart over feltet, når Eiermann arbejdede. Hans undervisning var i sig selv en form for performance, som fik studerende fra Tyskland, Østrig og Schweiz til at strømme til hans forelæsninger, fortæller Annemarie Jaeggi.

Hun er direktør ved Bauhaus Museet i Berlin og var i 2005 med til at fejre 100-året for hans fødsel med en stor retrospektiv udstilling. Den kastede lys over en mand, som nok er verdenskendt i Tyskland som den mest toneangivende arkitekt i efterkrigstidens Vesttyskland, men som også er forblevet næsten ukendt blandt alle andre end arkitekter og designfreaks.

GUDSBENÅDIGET DESIGNER, ELENDIG FORRETNINGSMAND

Eiermann repræsenterede en rendyrket modernistisk arkitektur, hvor han lod stålets rene og præcise former beherske samtlige elementer fra selve konstruktionen ned til detaljeringen, fx IBM's administrationsbygning i Stuttgart og Olivettis hovedkvarter i Frankfurt am Main. En mand, som ikke kun gik op i det overordnede billede, men helt ned i detaljer som dørhåndtag ›

Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

og persienner. Den stringente stil går også igen i hans måske mest kendte bygning, Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche i Berlin, hvor han i 1963 supplerede en krigshærgert gammel kirke med nye bygninger i et nutidigt formsprog.

Ligesom sine samtidige i 1950'ernes USA og Danmark – fra Eames til Arne Jacobsen – tegnede han stole, borde mm., men i modsætning til sine berømte konkurrenter slog han aldrig igennem internationalt. Måske fordi han kun nåede at tegne en bygning udenfor Tyskland – den vesttyske ambassade i Washington D.C – og i stedet koncentrerede sig om at genopbygge et land, der lå i ruiner efter 2. verdenskrig.

Men på et mere personligt plan skyldes Eiermanns manglende gennembrud måske også, at han var en detaljernes mand, en enerverende permittengryn, der overskred alle budgetter, indtil han var tilfreds med resultatet. Han overså minutøst sine projekter og krævede hele mure revet ned, hvis håndværket ikke var helt i orden. Det samme gjaldt hans møbeldesign.

– Han lavede ting om, igen og igen, indtil han var tilfreds. For at kunne gøre det skal man finde medarbejdere og virksomheder, som har viljen til at træde tilbage og starte forfra. Det koster tid og penge. Men Eiermann var ligeglad med tid og penge, han var en maniac, der arbejdede 24 timer i døgnet. Det er også grunden til, at han døde af et hjerteslag, siger Annemarie Jaeggi.

EN STÅLSAT PIONER

Selvom Eiermann skelede til Bauhaus i sine unge år, var bevægelsen for dogmatisk for en mand, som elskede at eksperimentere. Han var ekstremt kræsen, hvad angik byggematerialer, og gik fx i en lang bue udenom beton. Det var egnet til skulpturer, ikke arkitektur. En bygning for ham var lig med at bygge i stål, hvilket var en af grundene til, at han beundrede Mies van der Rohe (der elskede stål) og var skeptisk overfor Gropius og Le Corbusier (der elskede beton).

På sine mange rejser til USA blev han inspireret af blandt andre Ray og Charles Eames. Hans spisebordsstol SE 42 fra 1949 ligner til forveksling Eames-parrets DWC-stol fra 1945, og selvom hans seriefremstillede møbler med stålramme og formstøbt krydsfiner nåede ud i mange vesttyske hjem, var det økonomisk op ad bakke. Til Der Spiegel udtalte Eiermann i 1951, at han forventede, at hans design nok mest talte til andre arkitekter. Som han konkluderede: – Den gennemsnitlige forbruger bliver aldrig min ven. ›

HVIS DU VIL VIDE MERE

**Egon Eiermann
(1904-1970) –
Architect and
Designer af
Annemarie Jaeggi
(Editor).**

En af de meget få
bøger, der kigger på
Eiermanns samlede
værk med flotte fotos
af bygninger og design.

Bogen er udsolgt
fra forlaget, men kan
købes brugt, blandt
andet på amazon.co.uk
til cirka 1.100 kr.

Eliaeped et volerei cation corum harum
voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest
pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias
as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et
volerei cation cor

Eliaeped et volerei cation co-
rum harum voluptatiunt fugiae.
Ulparum non rest pa ni ut eum
dolupta tiisti ari velestias as du-
cipsunt odi dundaep Eliaeped et
volerei cation corum harum volup-
tatiunt fugiae. Ulparum non rest
pa ni ut eum dolupta tiisti ari vel-
estias as ducipsunt odi dundaep

EIERMANN'S GREATEST HITS + PRISER

SE 68

SE 68 blev udviklet i 1951
til symfoniorkestre og er i dag
den mest anvendte i Europas
koncertsale. Den blev senere
lavet i en stabelbar variant. SE 68 er
Eiermanns mest solgte stol.

Priser fra 2.647 kr.

SE 42

Den trebenede
SE 42 blev
designet i 1949.

Priser fra 3.975 kr.

SE 18

SE 18 Folding Chair fik i 1953
'The Good Design Award' på Museum
of Modern Art i New York og vandt
året efter en designpris på Milan
Triennial Exhibition of Decorative
Arts and Modern Architecture.

Priser fra 3.027 kr.

SBG 197R

Egon Eiermann tegnede kontorstolen
S 197 i 1949 og tilføjede en smuk
femstjernet base i rustfrit stål til en
version, SBG 197R, til den vesttyske
pavillon under Verdensudstillingen
i Bruxelles i 1958.

Priser fra 7.581 kr.

Eiermann1

Eiermann1 er et arbejdsbord,
som Eiermann udviklede til
arkitektstuderende: En let, men
robust stålramme med justerbar
højde og mulighed for at skifte
bordplade ud (så de studerende
fx kunne udskifte bordstørrelse
efter behov). Eiermanns studerende
lavede i 1965 Eiermann2-rammen,
som er mere egnet som spisebord
med symmetrisk ramme.

Rammer og bordflade fås
i forskellige størrelser og farver.

**Pris for ramme, fra 2.997 kr;
pris for bordplade, fra 1.998 kr.**

S 38 S/1

S 38 S/1-skamlen kan stables
og er med sin 4-benede forkromede
stålkonstruktion en simpel og elegant
taburet med sæde i solid krydsfiner.

Fra 2.040 kr.

Eliaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep

“Der var fart over feltet, når Eiermann arbejdede. Hans undervisning var i sig selv en form for performance, som fik studerende fra Tyskland, Østrig og Schweiz til at strømme til hans forelæsninger.”

ANNEMARIE JAEGGI,
DIREKTØR BAUHAUS MUSEET
I BERLIN

Den forudsigelse viste sig at holde stik, selvom han i dag er ved at blive genopdaget – ikke mindst efter at Daniel Libeskind, der blandt andet har tegnet den nye bebyggelse ved Ground Zero i New York, begyndte at bruge hans stole i sine byggerier.

BYGGERI MED UDLØBSDATO

Det mest unikke ved Eiermanns arkitektur – og det, der i dag ærgrer arkitekturhistorikere og den tyske kulturarvstyrelse mest – er, at bygningerne er bygget med en indbygget udløbsdato efter en overbevisning om, at arkitektur skal afspejle en konkret tidsalder, ikke stå som monumenter til evig tid. Måske havde Eiermann fået nok af Det 3. Riges monumentale storhedsvanvid.

Han mente som en af de første arkitekter i sin samtid, at hans bygninger med tiden skulle rives ned, så der kunne skabes plads til nyt. Da han designede Vesttysklands pavilloner ved Verdensudstillingen i Bruxelles i 1958, brugte han fx stål og moduler, der nemt kunne skilles ad efter brug. Hans forkærlighed for materialer som glas og træ – der sammen med synlige stålskinner giver hans arkitektur dets lethed – er et andet eksempel på en nærmest bæredygtig indstilling til arkitektur.

I dag står stort set alle Eiermanns projekter på listen over bevaringsvære byggerier – og konservatorer og den tyske kulturarvstyrelse kæmper en kamp mod tiden for at sikre de efterhånden nedslidte landmarks.

DESIGN TIL DEN BITRE ENDE

Eiermann tænkte i utraditionelle baner livet igennem. Da vennen og kollegaen Otto Bartning døde i 1959, fik det Eiermann til at kaste sig over udviklingen af nye kistedesign – ”ikke for at lægge afstand til de kitschede og barokke design, som den brede offentlighed synes om,” som han kontant sagde om traditionelle kister, ”men for at lave nye og simple modeller til dem, der tænker og føler sig anderledes.”

Eiermann døde i 1970 i en alder af bare 65 år og blev begravet i en af sine egne kister. Så stilrent tegnet, at det næsten var synd at putte den i jorden. ■

EGON EIERMANN'S LIV OG ARBEJDE I TAL

1904 Bliver født den 29. september i Neuendorf nær Potsdam.

1923 Begynder arkitekturstudierne på Technische Universität Berlin.

1926 Arbejder som Art Director på stumfilmen Der rosa Diamant.

1936 Første af mange studierejser til USA.

1947-1970 Professor i arkitektur ved Karlsruher Institut für Technologie.

1949 Skaber SE 42-spisebordsstolen og S 197-kontorstolen sammen med møbelfabrikanten WILDE+SPIETH.

1951 Skaber SE 68-stolen.

Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odj dundaep Eliaeped et volerei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti

1952 Skaber SE 18-klapstolen.

1953 Skaber Eiermann 1-bordet til tyske arkitekturstuderende.

1959 Står for nyopførelsen af Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche i Berlin.

1958 Tegner Vesttysklands pavillon ved Verdensudstillingen i Bruxelles og Vesttysklands ambassade i Washington D.C.

1967 Tegner IBM-Germanys hovedkvarter i Stuttgart.

1968 Tegner Olivettis tyske hovedkvarter i Frankfurt. Modtager Großer Preis af Forbundet af tyske arkitekter samt Großes Bundesverdienstkreuz (den eneste orden, der uddeles i Tyskland).

1970 Dør den 19. juli i Baden-Baden.

Eliaeped et volerei cation co-
rum harum voluptatiunt fugiae.
Ulparum non rest pa ni ut eum
dolupta tiisti ari velestias as
ducipsunt odi dundaep Eliaeped
et volerei cation corum harum
voluptatiunt fugiae. Ulparum non
rest pa ni ut eum dolupta tiisti

“Eiermann var en maniac, der arbejdede 24 timer i døgnet. Det er også grunden til, at han døde af et hjerteslag.”

ANNEMARIE JAEGLI,
DIREKTØR BAUHAUS MUSEET
I BERLIN

Eliaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti

Eliaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti ari velestias as ducipsunt odi dundaep Eliaeped et volorei cation corum harum voluptatiunt fugiae. Ulparum non rest pa ni ut eum dolupta tiisti

DEN DANSKE FORBINDELSE

– Hvordan kan så fed en stol være helt ukendt?

Fotograf Thomas Ibsen gik for et par år siden ind på en café i Berlin og bed mærke i nogle smadrede stole, som han ikke kunne genkende. Det undrede ham, for de sidste 10 år havde han fotograferet interiør og design for magasiner som Wallpaper og Elle i London og kunne de fleste stoledesign på fingrene. Hans far havde desuden arbejdet hos Fritz Hansen Furniture, så han mente at have møbelklassikere i blodet.

– Jeg vendte bunden i vejret på en af stolene og så, at der stod W+S på dem. Så slog jeg dem op på nettet og fandt navnet Eiermann, siger han og tilføjer: – Og så startede det ligesom.

Det henviser til, at Ibsen få år senere lukkede sit fotografi-studie ned for at hellige sig salget af Eiermann-design i Norden på fuld tid.

– Det lyder helligt, men det er drevet af passion. Jeg tror virkelig, at der er plads til hans design.

Det er ærligt og godt håndværk, som man sidder fantastisk på. SE 68 er fx Europas mest solgte stol til symfoniorkestre. Det siger noget om kvaliteten, hvis man kan holde ud at sidde 4 timer gennem en Wagner-opera! siger Ibsen.

Måske vil Eiermanns bygninger med tiden forsvinde takket været deres indbyggede 'udløbsdato', men mange af hans møbeldesign synes i dag langtidssikrede: WILDE+SPIETH udenfor Stuttgart fremstiller stadig en række af de mest ikoniske design, som firmaet udviklede med Eiermann i 1940'erne.

Forhandler henvises på pleasewaittobeseated.dk